

IV.2.1 Katasztrófavédelem Központi Múzeuma

A Katasztrófavédelem Központi Múzeumát 1955-ben az országos szakmúzeumi hálózat részeként alapították Tűzoltó Múzeum néven. Az 1957-ben megnyílt – azóta többször felújított – állandó kiállítás a tűzvédelem fejlődését mutatja be az ókortól napjainkig.

A tárlat megemlékezik a tűzoltóság egykori vezetőiről, megalapítóiról, különös tekintettel gróf Széchenyi Ödönről (1839-1922) a fővárosi hivatásos és önkéntes tűzoltóság első parancsnokáról, a Magyar Országos Tűzoltószövetség létrehozójáról és elnökéről (1870). Komoly értéket képviselnek a múzeumban a barokk Szent Flórián szobrok, Feszti Árpád Kárvallottak című festménye valamint Stróbl Alajos, Holló Barnabás, Telcs Ede alkotásai. Hasonlóképp becses az éremtár több mint háromezer válogatott darabja, amelyek „A tűzvédelem fejlődése az ókortól napjainkig” című állandó kiállítás részeként, a „Tűzoltóérem- és jelvénygyűjtemény”-ben láthatóak. A múzeum különlegessége a 150 darabból álló tűzoltósisak-gyűjtemény is, amely bemutatja a fejlődés főbb állomásait az ősökötől a legújabb típusú sisakokig. A múzeumban található a világ egyetlen, római korból fennmaradt víziorgonájának megszólaltatható

Szilágyi Margit „Riadó” című szoborkompozíciója

Panorámakép a múzeumból

rekonstrukciója. A termekben számos technikatörténeti érdekességgel találkozhatunk, mint például a gólyanyakú-, a kocsi- és a gőzfecskendők legrégebbi típusaival. A magyar feltalálók és találmányaik kiemelt szerepet kapnak. Megtekinthető a mai sűrített levegős „életmentő készülék”, a légzőkészülék őse Kőszegi Mártony Károly (1783-1848) táborintéző főstrázsamester találmánya 1830-ból. Szabó Pál és fiai 1824-ben szabadalmi védeltséget szereztek a gőzzel működtetett tűzoltófecskendőre. Magyarországon 1872-ben mutatták be az Angliából hozott gőzfecskendőt. Az eseményt színes metszet örökíti meg. Szilvay Kornél (1890–1957) magyar tűzoltóság legeredményesebb feltalálója, nevéhez fűződik a szárazoltás elvének és eszközének kidolgozása. Ezzel a hagyományos tűzoltás kényszerű velejáróját, a vízkárt szüntette meg. A szárazoltó jármű 1929-ben a párizsi világkiállításon díjat nyert. A sugárcsövek és a vízzel oltás fejlődésének történetét mutatja be egy újabb technikatörténeti tárlat.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény adta felhatalmazás értelmében 2012. január elsejével létrejött az egységes állami katasztrófavédelmi szervezet. Ezt a változást követve a Tűzoltó Múzeum is új néven, Katasztrófavédelem Központi Múzeumaként működik tovább.

2013-ban nyílt meg az új Polgári védelem történeti állandó kiállítás „Óvóhely, ahol átélhető a történelem” címmel. A kiállítás helyszíne egy olyan eredeti, 1949-ben tervezett óvóhely, melynek meglévő, működő felszerelése, élményszerűen teszi megismerhetővé azt a tudást, amely felhalmozódott a lakosság védelmének érdekében a Légoltalom létrejöttétől a Polgári védelmen át a Katasztrófavédelemig.

A kiállításban csak részben mutatható be a múzeum közel 50 darabból álló muzeális tűzoltójármű-gyűjteménye. A Múzeum tudományos műhely, melynek alapja 15 ezer db-os szakkönyvtára, 15 ezer darabos fotótára és kétezer darabos kéziratára.

A múzeum tematikus gyűjteményi anyagai vidéki kiállítóhelyeken találhatóak. Bonyhádon a „Tűzre, vízre vigyázzatok”; Vörsön „Tűzvédelem a századfordulón”; Egerben a „Városi tűzoltóságok története” látható.

Tudományos konferenciák, szakmai fórumok rendezésével a Múzeum visszakerült a szakmai vérkeringésbe. Új állandó- és időszakos kiállításával, a Duna Palotában, Dunaújvárosban, Pápán, Kecskeméten bemutatott tárlatával hozzájárult a Katasztrófavédelmi szervezet történetének megismertetéséhez, népszerűsítéséhez. 2014-ben a Múzeum növelte országos ismertségét, az „Egy ország a Duna mentén...” című országos vándorkiállítással.

Fogadta a Duna Múzeum kiállítását, bemutakozott az Aquincum múzeumban, a Pesti Vigadóban. Nyitottak a képzőművészet felé: Karkiss Tímea mozaikkészítő-iparművész önálló kiállításával. Kutatómunkájuk eredményeként elkészült a Hőseink című a katasztrófavédelem és jogelőd szervezeteinek emléket állító kötet. Ezt a munkát folytatva rendbe tették és megkoszorúzták a Nemzeti Sírkert tűzoltó sírjait. Méltó módon megünnepezték a Múzeum alapításának 60. évfordulóját „A rendvédelmi és műszaki muzeológia aktuális kérdései” című nemzetközi szakmai konferenciával, valamint a múzeum kincseit bemutató kiállítással. Bizonyítja ezt Belügyminiszter úr elismerő oklevelének adományozása, illetve Főigazgató úr emléktábla avatása. Javultak a Múzeum elhelyezési, kiállítási és raktározási feltét-

„A rendvédelem és műszaki muzeológia aktuális kérdései” című nemzetközi konferencia (2015)

A múzeum kincseiből készült kiállítás megnyitója a Duna Palotában (2015)

elei a kiállító tér felújításával és az új épületszárny átadásával. Tovább fejlődött a tudásbázis szerepe a könyvtár folyamatos bővítésével, szakmai konferenciákon tartott előadásokkal, a CTIF (Nemzetközi Tűzoltó Szövetség) Tűzoltóságok és CTIF Történeti, Múzeumi és Dokumentációs Bizottsága Tűzoltóság és Tűzvédelem Történetének Nemzetközi Munkacsoportjában való részvétellel. Kiadásra került a Tűzoltó szerkocsik Magyarországon című tudományos művészeti fotóalbum sorozat. Szembetűnő fejlődést értek el az elmúlt években a nemzetközi kapcsolatok terén: 2015-ben a Bécsi Tűzoltó Múzeumban mutatták be a Múzeum történetét ismertető fotókiállítást, 2016 májusában Szent Flóriánban mutatkozott be a Katasztrófavédelem Központi Múzeuma, 2017-ben Rimaszombaton működtek közre a Holló Barnabás életművét bemutató kiállításon.

A Múzeum ma már megkerülhetetlen alapja a tűzoltóság, polgári védelem és katasztrófavédelem kutatásának, bemutatásának, tanulmányozásának.